

λίππου συνέβη νὰ τὴν δοκιμάσουν ἄλλοι, τὴν ὁποίαν ὁμως μπορεῖ κανεὶς νὰ ἴδῃ πῶς ἐξεδηλώθη (ἔχων ὑπ' ὄψιν του) τὸ τί ἔπαθαν ἐκεῖνοι ποὺ τοὺς κατέκτησε καθολοκληρίαν καὶ ὅτι ἀπὸ τὴν γενναιοφροσύνην του, τὴν ὁποίαν ὑπεκρίνετο εἰς τὰς ἄλλας ἑλληνικὰς πόλεις διὰ νὰ τὰς προσελκύσῃ μὲ τὸ μέρος του, σεῖς εὐτυχῶς ἐπροσκομίσατε μόνον τοὺς καρπούς της. Ἄλλὰ τὰ ἀφήνω αὐτά.

232. Δὲν θὰ παραλείψω ὁμως νὰ ἀναφέρω καὶ τὰ ἐξῆς: ὅτι ἐκεῖνος ποὺ θέλει νὰ κάμῃ δίκαιον ἔλεγχον τοῦ ρήτορος (πολιτικοῦ ἀρχηγοῦ) καὶ ὄχι νὰ τὸν συκοφαντῇ, δὲν θὰ κατηγοροῦσε διὰ τοιαῦτα πράγματα ποὺ σὺ τώρα ἔλεγες, καὶ ἐπινοῶν παραβολὰς καὶ μιμούμενος τὰς φράσεις μου καὶ τὰς χειρονομίας μου, — ἀλήθεια δὲν βλέπεις πῶς γι' αὐτὸ συνέβησαν εἰς τοὺς Ἕλληνας τὰ ἀτυχήματα, διότι ἐγὼ εἶπα τὴν ὥραν ποὺ ὠμιλοῦσα τὴν τάδε λέξιν καὶ ὄχι ἐκείνην ἢ διότι ἔκαμα χειρονομίαν ποὺ δὲν ταίριαζε; 233. Ὁ ἀσκῶν ὁμως δίκαιον ἔλεγχον δὲν θὰ ἡσχολεῖτο μὲ αὐτά, ἀλλὰ θὰ ἐξήταζε: ποίους χρηματικούς πόρους εἶχε τὸ κράτος καὶ πόσας δυνάμεις ὅταν ἐγὼ ἤρχισα νὰ πολιτεύωμαι καὶ ποίας δυνάμεις ἐπρομήθευσα εἰς τὴν πόλιν ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἤρχισα (μετὰ τὴν ἀνάμιξίν μου εἰς τὴν πολιτικὴν) νὰ διευθύνω τὰ κοινά, καὶ εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκοντο τὰ πράγματα τῶν ἐχθρῶν μας. Συνεπῶς ἐὰν μὲν ἠλάττωσα τὰς δυνάμεις τοῦ κράτους, τότε θὰ ἀπεδείκνυε (ὁ ἀσκῶν δίκαιον ἔλεγχον) ὅτι τοῦτο ὀφείλεται εἰς ἰδικόν μου σφάλμα, ἐὰν δὲ εὕρισκεν ὅτι ἔκαμα πολὺ μεγαλύτερας τὰς δυνάμεις τοῦ κράτους, τότε δὲν θὰ μὲ ἐσυκοφάντει. Ἐπειδὴ ὁμως ἀπέφυγες νὰ τὸ κάμῃς αὐτὸ (νὰ ἀσκῆσης δίκαιον ἔλεγχον), θὰ τὸ κάμω ἐγὼ. Καὶ παρακολουθήσατέ με μὲ προσοχὴν ἐὰν θὰ κάμω καλὴν χρῆσιν τοῦ λόγου.

234. Ἡ πόλις μας λοιπὸν εἶχε ὡς συμμαχικὴν μὲν δύναμιν τοὺς νησιώτας, ὄχι ὄλους ὁμως, καὶ ὅσους εἶχε αὐτοὶ πάλιν ἦσαν οἱ ἀσθενέστεροι. Μάλιστα οὔτε ἡ Χίος, οὔτε ἡ Ρόδος, οὔτε ἡ Κέρκυρα ἦσαν μαζί μας. Τὸ ἐκ τῶν φόρων δὲ χρηματικὸν εἰσόδημα τοῦ κράτους ἀνήρχετο μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν τεσσαράκοντα πέντε ταλάντων, καὶ αὐτὰ πάλιν εἶχον προεισπραχθῆ. Πεζὸν δὲ στρατιώτην καὶ ἱππέα ἡ πόλις μας, ἐκτὸς τῶν Ἀθηναίων, δὲν εἶχε κανένα ἄλλον. Ἐκεῖνο ὁμως ποὺ ἦταν γιὰ μᾶς τὸ πλεόν φοβερόν ἀπὸ ὅλα καὶ πάρα πολὺ εὐχάριστον διὰ τοὺς ἐχθρούς μας, ἦτο ὅτι οἱ κύριοι οὔτοι (οἱ περὶ τὸν Αἰσχίνην) τὰ κατάφεραν νὰ κάμουν

δένα. Ὁ δὲ πάντων καὶ φοβερώτατον καὶ μάλιστ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν, οὗτοι παρεσκευάκεισαν τοὺς περιχώρους πάντας ἐχθρας ἢ φιλίας ἐγγυτέρω, Μεγαρέας, Θηβαίους, Εὐβοέας. 235. Τὰ μὲν τῆς πόλεως οὕτως ὑπῆρχεν ἔχοντα, καὶ οὐδεὶς ἂν ἔχοι παρὰ ταῦτ' εἰπεῖν ἄλλο οὐδέν· τὰ δὲ τοῦ Φιλίππου, πρὸς ὃν ἦν ἡμῖν ὁ ἀγών, σκέψασθε πῶς. Πρῶτον μὲν ἦρχε τῶν ἀκολουθούντων αὐτὸς αὐτοκράτωρ ὢν, ὃ τῶν εἰς τὸν πόλεμον μέγιστόν ἐστιν ἀπάντων· εἶθ' οὔτοι τὰ ὄπλα εἶχον ἐν ταῖς χερσὶν αἰεί· ἔπειτα χρημάτων ἠὺπόρει, 306 καὶ ἐπραίτεν ἢ δόξειεν αὐτῷ, οὐ προλέγων ἐν τοῖς ψηφίσμασιν, οὐδ' ἐν τῷ φανερῷ βουλευόμενος, [οὐδ' ὑπὸ τῶν συκοφαντούντων κρινόμενος,] οὐδὲ γραφὰς φεύγων παρανόμων, οὐδ' ὑπεύθυνος ὢν οὐδενί, ἀλλ' ἀπλῶς αὐτὸς δεσπότης, ἡγεμών, κύριος πάντων. 236. Ἐγὼ δ' ὁ πρὸς τοῦτον ἀντιτεταγμένος (καὶ γὰρ τοῦτ' ἐξετάσαι δίκαιον) τίς κύριος ἦν; Οὐδενός. Αὐτὸ γὰρ τὸ δημηγορεῖν πρῶτον, οὐ μόνου μετεῖχον ἐγώ, ἐξ ἴσου προὔτιθεθ' ὑμεῖς τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρονοῦσι καὶ ἐμοί, καὶ ὅσα οὗτοι περιγένοιτο ἐμοῦ (πολλὰ δ' ἐγίγνωτο ταῦτα, δι' ἣν ἕκαστον τύχοι πρόφασιν), ταῦθ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν ἀπῆτε βεβουλευμένοι. 237. Ἀλλ' ὅμως ἐκ τοιούτων ἐλαττωμάτων ἐγὼ συμμάχους μὲν ὑμῖν ἐποίησα Εὐβοέας, Ἀχαιοὺς, Κορινθίους, Θηβαίους, Μεγαρέας, Λευκαδίους, Κερκυραίους, ἀφ' ὧν μύριοι μὲν καὶ πεντακισχίλιοι ξένοι, δισχίλιοι δ' ἵππεῖς ἀνευ τῶν πολιτικῶν δυνάμεων συνήχθησαν· χρημάτων δὲ ὅσων ἐδυνήθη ἐγὼ πλείστην συντέλειαν ἐποίησα. 238. Εἰ δὲ λέγεις ἢ τὰ πρὸς Θηβαίους δίκαια, Αἰσχίνη, ἢ τὰ πρὸς Βυζαντίους ἢ τὰ πρὸς Εὐβοέας, ἢ περὶ τῶν ἴσων γυνὶ δια-

1. Ἐδῶ δὲ Δημοσθένης ὑπενθυμίζει εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἓνα πολὺ παλαιὸν ἀξίωμα ποὺ ἴσχυε ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ὀμήρου («οὐκ ἀγαθὸν πολυκαιρανίη· εἰς κοίρανος ἔστω, εἰς βασιλεύς»: Ἰλιάδ. Β, 204) καὶ τὸ ὅποσον ἴσχυει εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἀπαντα ἐφ' ὅσον θὰ ὑπάρχη στρατὸς καὶ θὰ γίνωνται πόλεμοι.

ἄλλους τοὺς κατοικοῦντας γύρω εἰς τὴν Ἀττικὴν λαοὺς ἐχθροὺς
 μας μᾶλλον παρά στενοὺς φίλους μας, δηλαδή τοὺς Μεγα-
 ρεῖς, τοὺς Θηβαίους, τοὺς Εὐβοεῖς. 235. Ἐὰ μὲν λοιπὸν πρά-
 γματα τῆς πόλεως εἰς τοιαῦτα χάλια εὕρισκοντο. Καὶ κανεῖς
 δὲν μπορεῖ νὰ παρουσιάσῃ διαφορετικὴν τὴν κατάστασιν
 (διότι τὰ πράγματα ἦσαν ἔτσι πού τὰ ἐκθέτω). Ἀναφορικῶς
 ὅμως μὲ τὰ πράγματα τοῦ Φιλίππου, ἐναντίον τοῦ ἑποίου
 ἀγωνιζόμεθα, σχεφθῆτε εἰς ποίαν κατάστασιν εὕρισκοντο.
 Πρῶτον μὲν αὐτὸς ἦτο ἀπόλυτος ἀρχηγὸς τῶν ἀκολουθού-
 ντων αὐτὸν στρατευμάτων, πρᾶγμα τὸ ἑποῖον εἰς τὸν πόλεμον
 εἶναι τὸ μέγιστον πλεονέκτημα ἅπὸ ὅλα τὰ ἄλλα πού συν-
 τελοῦν εἰς τὴν καλὴν ἔκβασιν (τῆς μάχης). Ἐπειτα οἱ Μα-
 κεδόνες ἦσαν ἰσόβιοι στρατιῶται, καὶ ἄκόμα ὁ Φίλιππος εἶ-
 χε πολλὰ χρήματα καὶ ἔκαμνεν ὅσα ἐνόμιζεν αὐτὸς πῶς
 ἔπρεπε νὰ ἐνεργήσῃ χωρὶς νὰ τὰ προλέγῃ μὲ ψηφίσματα,
 χωρὶς νὰ λαμβάνῃ τὰς ἀποφάσεις του δημοσίᾳ καὶ χωρὶς νὰ
 σύρεται εἰς τὰ δικαστήρια ὑπὸ τῶν συκοφαντῶν, καὶ οὔτε νὰ
 καταγγέλλεται ὡς παραβάτης τῶν νόμων, οὔτε νὰ εἶναι ὑπο-
 χρεωμένος νὰ λογοδοτῇ εἰς κανένα. Ἄλλ' ἦτο ἀπόλυτος ἀρχων,
 ἀρχηγὸς καὶ ἐξουσιαστὴς ὄλων. 236. Ἐγὼ δὲ ὁ ὅποιος εἶχον
 ἀντιταχθῆ εἰς τοῦτον (διότι καὶ τοῦτο εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξε-
 τασθῇ) τίνοσ ἤμουνα ἐξουσιαστὴς; Κανενός. Διότι καὶ αὐτὸ
 τοῦτο τὸ δικαίωμα νὰ ὀμιλῶ εἰς τὸν λαὸν δὲν ἦτο ἀποκλει-
 στικῶς δικαίωμα ἰδικόν μου, ἀφοῦ σεῖς ἐπροτείνετε (διὰ κή-
 ρυκος) καὶ εἰς ἐμὲ (ἂν θέλω νὰ ὀμιλήσω) καὶ εἰς ἐκείνους
 πού ἦσαν πωλημένοι εἰς τὸν Φίλιππον. Καὶ εἰς ὅσα οὔτοι
 ὑπερίσχυον ἐμοῦ (καὶ ἐγένοντο πολλὰ τέτοια μὲ ὅποιαν ἐτύ-
 χαινε πρόφασιν τὸ καθένα) ταῦτα πρῶτα τὰ ἐγκρίνατε πρὸς
 τὸ συμφέρον τῶν ἐχθρῶν μας καὶ ὕστερα ἐφεύγατε ἀπὸ τὴν
 συνέλευσιν τοῦ λαοῦ. 237. Καὶ ὅμως ἂν καὶ ἡ θέσις μου ἦτο
 τόσοσ μειονεκτικὴ, ἐν τούτοις σᾶς ἔκαμα συμμάχους τοὺς Εὐ-
 βοεῖς, τοὺς Ἀχαιοὺς, τοὺς Κορινθίους, τοὺς Θηβαίους, τοὺς
 Μεγαρεῖς, τοὺς Λευκαδίους καὶ τοὺς Κερκυραίους, ἀπὸ τῶν
 ἑποίων ἐμαζεύθησαν δέκα πέντε χιλιάδες μισθοφόροι στρα-
 τιῶται (πεζοὶ) καὶ δύο χιλιάδες ἵππεις, ἐκτὸς τῆς στρατιωτικῆς
 δυνάμεως πού συνεκροτήθη ἀπὸ πολίτας τῶν πόλεων τούτων·
 τὴν δὲ συνεισφορὰν τῶν συμμαχικῶν πόλεων τὴν ἔκαμα ὅ-
 σον ἠμπόρεσα μεγαλυτέραν. 238. Ἐὰν δέ, Ἀισχίνη, (κατη-
 γορῶν μεῖ ἀναφέρεις ἢ τὰς πρὸς τοὺς Θηβαίους δικαίας ἀ-
 ξιώσεις μας, ἢ τὰς πρὸς τοὺς Βυζαντίους ἢ τὰς πρὸς τοὺς
 Εὐβοεῖς ἢ ἰσχυρίζεσαι τώρα ὅτι ἔπρεπεν οὔτοι νὰ συμμετά-
 σχουν κατ' ἴσην ἀναλογία εἰς τὰ ἔξοδα τοῦ πολέμου, πρῶ-

λέγει, πρῶτον μὲν ἀγνοεῖς ὅτι καὶ πρότερον τῶν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ἐκείνων ἀγωνισαμένων τριήρων, τριακοσίων οὐσῶν τῶν πασῶν, τὰς διακοσίας ἢ πόλις παρέσχετο, καὶ οὐκ ἔλαιτοῦσθαι νομίζουσα οὐδὲ κρίνουσα τοὺς ταῦτα συμβουλευσαντας οὐδέ ἀγανακτοῦσα ἐπὶ τούτοις ἐωρᾶτο (αἰσχρὸν γάρ), ἀλλὰ τοῖς θεοῖς ἔχουσα χάριν, εἰ κοινοῦ κινδύνου τοῖς Ἕλλησι περιστάντος αὐτῇ διπλάσια τῶν ἄλλων εἰς τὴν ἀπάντων σωτηρίαν παρέσχετο. 239. Εἶτα κενὰς χαρίζει χάριτας 307 τουτοισὶ συκοφαντῶν ἐμέ. Τί γὰρ νῦν λέγεις οἷα ἐχοῦν πρότερον, ἀλλ' οὐ τότε ὦν ἐν τῇ πόλει καὶ παρὼν ταῦτ' ἔγραφε, εἴπερ ἐνεδέχεται παρὰ τοὺς παρόντας καιρούς, ἐν οἷς οὐχ ὅσα ἐβουλόμεθα, ἀλλ' ὅσα δοίη τὰ πράγματ' ἔδει δέχεσθαι· ὁ γὰρ ἀντιωνούμενος καὶ ταχὺ τοὺς παρ' ἡμῶν ἀπελαυνομένους προσδεξόμενος καὶ χρήματα προσθήσων ὑπῆρχεν ἔτοιμος.

240. Ἄλλ' εἰ νῦν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις κατηγορίας ἔχω, τί ἂν οἴεσθε, εἰ τότε ἐμοῦ περὶ τούτων ἀκριβολογουμένου, ἀπῆλθον αἱ πόλεις καὶ προσέθεντο Φιλίππῳ, καὶ ἅμα Εὐβοίας καὶ Θηβῶν καὶ Βυζαντίου κύριος κατέστη, τί ποιεῖν ἂν ἢ τί λέγειν τοὺς ἀσεβεῖς ἀνθρώπους τουτουσί; 241. Οὐχ ὡς ἐξεδόθησαν; Οὐχ ὡς ἀπηλάθησαν βουλόμενοι μεθ' ἡμῶν εἶναι, Εἶτα τοῦ μὲν Ἑλλησπόντου διὰ Βυζαντίων ἐγκρατῆς καθέστηκε, καὶ τῆς σιτοπομπίας τῆς τῶν Ἑλλήνων κύριος, πόλεμος δ' ὁμορος καὶ βαρὺς εἰς τὴν Ἀττικὴν

τον μὲν ἀγνοεῖς ὅτι καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν (κατὰ τὴν ἐν Σαλαμίνοι ναυμαχίαν) ἀπὸ τὰ πλοῖα ἐκεῖνα ποὺ ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων, ἐνῶ ὅλα ὅλα ἦσαν τριακόσια, ἀπ' αὐτὰ ἡ πόλις μας συνεισέφερε διακόσια καὶ δὲν ἐνόμιζε δι' αὐτὸ οὔτε πῶς ἐζημιώθη, οὔτε εἰς τὰ δικαστήρια ἔσυρε ἐκείνους ποὺ συνεβούλευσαν νὰ διαθέσῃ τοσοῦτον στόλον, οὔτε ἐφάνη ὅτι ἠγανάκτει διὰ τὴν πράξιν τῆς ταύτης (διότι ἐνόμιζε πῶς τὸ τοιοῦτον ἦτο ἀνάρμοστον εἰς αὐτήν), ἀλλὰ (τοῦναντίον) ἠὲ χαρίσκει τοὺς θεοὺς διότι εἰς τὸν κοινὸν δι' ὅλους τοὺς Ἕλληνας ἐμφανισθέντα κίνδυνον αὐτῇ πρὸς σωτηρίαν ὅλων συνεισέφερε διπλάσια τῶν ἄλλων πλοῖα. 239. Ἐπειτα ματαίως ὑπηρεσίας προσφέρεις εἰς τούτους ἐδῶ (τοὺς Ἀθηναίους) μὲ τὸ νὰ μὲ συκοφαντῆς· διότι διατὶ λέγεις τώρα τὰ ὅσα ἔπρεπε νὰ κάμουν (οἱ Ἀθηναῖοι) τότε καὶ δὲν τὰ ἐπρότεινες ἐγγράφως τότε (ποὺ ἦτο ἡ κατάλληλος περίστασις) ἀφοῦ εὗρίσκεσο εἰς τὴν πόλιν καὶ ἦσο παρῶν εἰς τὰς λαϊκὰς συνελεύσεις, ἐὰν (ἐπίστευες) πῶς αὐτὰ (ποὺ λέγεις τώρα) ἦτο δυνατόν νὰ πραγματοποιηθοῦν κατὰ τὰς περιστάσεις ἐκεῖνας κατὰ τὰς ὁποίας ἔπρεπε νὰ δεχώμεθα ὄχι ὅσα ἠθέλαμεν ἡμεῖς, ἀλλ' ὅσα ἡ κατάστασις ἐπέτρεπε. (Καὶ λέγω ὅσα ἡ κατάστασις ἐπέτρεπε) διότι ἦτο ἕτοιμος (ὁ Φίλιππος) πλειοδοτῶν καὶ ἀποδεχόμενος ἀμέσως τοὺς ἀποκρουομένους παρ' ἡμῶν ὄρους (τῶν Θηβαίων κλπ.) νὰ τοὺς δώσῃ ἀκόμη καὶ χρήματα (διὰ νὰ τοὺς πάρῃ μαζί του).

240. Ἄλλ' ἐὰν τώρα (ποὺ ἐπρόσθεσα τόσους συμμάχους) κατηγοροῦμαι δι' ὅσα ἔχω πράξει (ὑπὲρ τῆς πόλεως), τί νομίζετε, πῶς θὰ ἔκαμναν ἢ θὰ ἔλεγαν ἐτοῦτοι ἐδῶ οἱ ἀσεβεῖς (ὁ Αἰσχίνης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ), ἂν μὲ τὸ νὰ φανῶ μικρολόγος κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις ἐκεῖνας ἔφευγαν ἀπὸ τὴν συμμαχίαν μας αἱ πόλεις καὶ ἐπήγαιναν μὲ τὸ μέρος τοῦ Φιλίππου, καὶ ἂν ὁ Φίλιππος ἐγένετο συγχρόνως κύριος τῆς Εὐβοίας καὶ τῶν Θηβῶν καὶ τοῦ Βυζαντίου; 241. Δὲν θὰ ἰσχυρίζονταν ὅτι παρεδόθησαν (αἱ πόλεις αὐταὶ εἰς τὸν Φίλιππον) ὅτι ἐδιώχθησαν (ἐξ αἰτίας μου) ἐκεῖνοι ποὺ ἠθέλουν νὰ εἶναι σύμμαχοί μας; Καὶ δὲν θὰ ἔλεγον ἀκόμη πῶς (ἐξ αἰτίας μου) ὁ Φίλιππος κατέχει τὸ Βυζάντιον καὶ διὰ τοῦ Βυζαντίου κατέστη ἐξουσιαστὴς τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ (συνεπῶς) ἐγένετο κύριος (τοῦ διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου) μεταφερομένου εἰς τὴν Ἑλλάδα σταριοῦ (καὶ ὅτι) πόλεμος πλησιόχωρος καὶ ἀδιάστακτος διὰ τῆς χώρας τῶν Θηβαίων ἔχει μεταφερθῆ

διὰ Θηβαίων κεκόμισται, ἄπλους δ' ἢ θάλαττα ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς Εὐβοίας ὀρωμένων ληστών γέγονεν ; Οὐκ ἂν ταῦτ' ἔλεγον, καὶ πολλά γε πρὸς τούτοις ἕτερα ; 242. Πονηρόν, ὃ ἄνδρες Ἄθηναῖοι, πονηρόν ὁ συκοφάντης αἰεὶ καὶ πανταχόθεν βάσκανον καὶ φιλαίτιον· τοῦτο δὲ καὶ φύσει κίναδος τᾶνθρώπιόν ἐστίν, οὐδὲν ἐξ ἀρχῆς ὑγιὲς πεποιηκὸς οὐδ' ἐλεύθερον, αὐτοτραγικὸς πίθηκος, ἀρουραῖος Οἰνόμαος, παράσημος ὄητωρ. Τί γὰρ ἢ σὴ δεινότης εἰς ὄνησιν οἴκει τῇ πατρίδι ; Νῦν ἡμῖν λέγεις περὶ τῶν παρεληλυθότων ; 243.

308 Ὡσπερ ἂν εἴ τις ἰατρος ἀσθενούσιν μὲν τοῖς κάμνουσιν εἰσιῶν μὴ λέγοι μηδὲ δεικνύει δι' ὧν ἀποφεύξονται τὴν νόσον, ἐπειδὴ δὲ τελευτήσῃ τις αὐτῶν καὶ τὰ νομιζόμενα αὐτῷ φέροιτο, ἀκολουθῶν ἐπὶ τὸ μνήμα διεξίει "εἰ τὸ καὶ τὸ ἐποίησεν ἄνθρωπος οὕτοσί, οὐκ ἂν ἀπέθανεν". Ἐμβρόντητε, εἴτα νῦν λέγεις ;

244. Οὐ τοίνυν οὐδὲ τὴν ἦταν, εἰ ταύτη γαυριῶς ἐφ' ἣ στένειν σε, ὃ κατάρατε, προσῆκεν, ἐν οὐδενὶ τῶν παρ' ἐμοὶ γεγονυῖαν εὐρήσειε τῇ πόλει. Οὕτωσι δὲ λογίζεσθε. Οὐδαμοῦ πώποθ', ὅποι πρεσβευτῆς ἐπέμφθη ὑφ' ὑμῶν ἐγώ, ἠτιηθεὶς ἀπὸ τῶν παρὰ Φιλίππου πρέσβεων, οὐκ ἐκ Θετταλίας, οὐκ ἐξ Ἀμβρακίας, οὐκ ἐξ Ἰλλυριῶν, οὐ παρὰ τῶν Θρακῶν βασιλέων, οὐκ ἐκ Βυζαντίου, οὐκ ἄλλοθεν οὐδαμόθεν, οὐ τὰ τελευταῖα ἐκ Θηβῶν, ἀλλ' ἐν οἷς κρατηθεῖεν οἱ πρέσβεις αὐτοῦ τῷ λόγῳ, ταῦτα τοῖς ὕπλοις ἐπιῶν κατεστρέφετο. 245. Ταῦτ' οὖν ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ αἰσχύνει τὸν αὐτὸν εἰς τε μαλακίαν σκώπτων καὶ τῆς Φιλίππου δυνάμεως ἀξιῶν ἕνα ὄντα κρείττω γενέσθαι ; Καὶ ταῦτα τοῖς λόγοις ; Τίνος γὰρ ἄλλου κύριος ἦν

1. Ἀποκαλεῖ τὸν Αἰσχίνην ἀρουραῖον Οἰνόμαον διότι περιφερόμενος οὗτος τὴν Ἀττικὴν ὑπεκρίνετο—πολὺ κακῶς ἀπὸ ἀπόψεως τέχνης—τὸν ρόλον τοῦ Οἰνομάου. Ὁ Οἰνόμαος ἦτο μὴθικὸν πρόσωπον καὶ πολλοὶ ἀνεφέροντο εἰς αὐτὸν θρόλοι.

εἰς τὴν Ἑσπρίαν, (καὶ ὅτι) ἡ θάλασσα ἐγένετο ἀπλευστος ἀπὸ τοὺς πειρατὰς ποὺ ἔχουν τὰ ὄρμητήριά των εἰς τὴν Εὐβοίαν: Τέτοια καὶ ἄλλα πολλὰ τέτοια παρόμοια δὲν θὰ ἔλεγον οὗτοι (ἐναντίον μου); 242. Εἶναι ἀχρεῖον, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀχρεῖον πάντα ὑποκείμενον ὁ συκοφάντης καὶ ἀπὸ κάθε μεριᾶ φθονερὸν καὶ φιλοκατήγορον. Αὐτὸ δὲ τὸ ἀνθρωπάριον εἶναι καὶ ἐκ φύσεως πανοῦργον καὶ ἀπὸ τότε ποὺ ἀνεμίχθη εἰς τὰ δημόσια πράγματα δὲν ἔχει κάμει τίποτε σωστόν, οὔτε καὶ ἀρμόζον εἰς ἐλεύθερον ἄνθρωπον. Εἶναι μιὰ ψωροφαντασμένη μαϊμοῦ, ἕνας χωριάταρος Οἰγόμαος, ἕνας ψευτορρήτορας. Διότι εἰς τί ὠφέλησε τὴν πατρίδα ἢ ρητορικὴ σου ἰκανότης; (εἰς τίποτα) Τώρα (ξύπνησες) καὶ μᾶς λέγεις γιὰ τὰ περασμένα; 243. (Μοιάζεις) σὰν ἐκεῖνον τὸ γιατρὸ ποὺ ἐπισκεπτόμενος τοὺς πάσχοντας κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀρρώστειάς των, οὔτε τοὺς λέγει, οὔτε τοὺς δείχνει τὰ μέσα τῆς θεραπείας των, παρὰ ἅμα ἀποθάνη κανένας ἀπὸ τοὺς ἀρρώστους του, καὶ γίνεται ἡ ἐπικηδεῖος τελετὴ, τὴν ὥρα ποὺ πᾶνε γὰ τὸν θάψου ἀκολουθώντας τὴν κηδεῖα λέγει συνεχῶς πῶς «ἐὰν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔκαμνε τοῦτο καὶ τὸ ἄλλο, δὲν θὰ πέθαινε». Ἡλίθιε, τώρα μᾶς τὰ λές αὐτά; 244. Οὔτε λοιπὸν καὶ διὰ τὴν ἤτταν (τῆς Χαιρωνείας) ἐὰν κομπάζης δι' αὐτὴν ἐνῶ ἔπρεπε γὰ θρηνηθῆ κατηραμένε ἄνθρωπε, τίποτ' ἀπὸ ὅσα ἐνήργησα ἐγὼ, δὲν θὰ εὐρεθῆ ὅτι ἐγένετο αἰτία γὰ ὑποστῆ ἀτυχήματα ἢ πόλις. (Διὰ γὰ τὸ ἀντιληφθῆτε δὲ) σκεφθῆτε ὡς ἑξῆς: Ποτὲ καὶ εἰς κανὲν μέρος, ὅπου καὶ ἂν ἐστάλην ἀπὸ σᾶς ὡς διπλωματικὸς ἀντιπρόσωπός σας, δὲν ἔφυγα ἠττημένος ἀπὸ τοὺς πρέσβεις τοῦ Φιλίππου, οὔτε ἀπὸ τὴν Θεσσαλίαν (ὅπου ἐπήγα ὡς ἀπεσταλμένος σας), οὔτε ἀπὸ τὴν Ἀμβρακίαν, οὔτε ἀπὸ τοὺς Ἰλλυριοὺς, οὔτε ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς τῶν Θρακῶν, οὔτε ἀπὸ τὸ Βυζάντιον, οὔτε ἀπὸ κανένα ἄλλο μέρος, οὔτε τώρα τελευταῖα ἐκ τῆς εἰς Θήβας ἀποστολῆς μου, ἀλλὰ εἰς ὅσα ἐγὼ μὲ τὰ λόγια μου ἐνίκων τοὺς πρέσβεις τοῦ Φιλίππου, ἤρχετο οὗτος καὶ μοῦ τὰ κατέστρεφε μὲ τὰ ὄπλα. 245. Αὐτὰ λοιπὸν, (γὰ ἐμποδίσω τὸν Φίλιππον γὰ καταστρέφῃ διὰ τοῦ πολέμου ὅτι εἶχον ἐπιτύχει εἰς τὰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος) ἀπαιτεῖς γὰ κατορθώσω μόνον μὲ τὰς ἰδικὰς μου δυνάμεις; καὶ δὲν ἐντρέπεσαι γὰ μὲ ἐμπαίξεως δι' ἑλλειψίν ἐνεργητικότητος καὶ γὰ ἀπαιτῆς ἀπὸ ἐμέ, ἂν καὶ εἶμαι ἕνας, γὰ ὑπερσχύσω τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως τοῦ Φιλίππου; Καὶ μάλιστα γὰ γίνω δυνατώτερος μὲ τὰ λόγια; Διότι τίνος ἄλλου πράγμα-

ἐγώ ; Οὐ γὰρ τῆς γε ἐκάστου ψυχῆς, οὐδὲ τῆς τύχης τῶν
 παραιταξαμένων, οὐδὲ τῆς στρατηγίας, ἧς ἔμ' ἀπαιτεῖς εὐ-
 θύνας· οὕτω σκαιὸς εἶ. 246. Ἀλλὰ μὴν ὦν γ' ἂν ὁ ρήτωρ
 ὑπεύθυνος εἴη, πᾶσαν ἐξέτασιν λάμβανε· οὐ παραιτοῦμαι.
 Τίνα οὖν ἐστι ταῦτα ; Ἴδεῖν τὰ πράγματα ἀρχόμενα καὶ
 προαισθῆσθαι καὶ προειπεῖν τοῖς ἄλλοις. Ταῦτα πέπρακταί
 μοι. Καὶ ἔτι τὰς ἐκασταχοῦ βραδυτηίας, ὄκνους, ἀγνοίας,
 309 φιλονεικίας, ἃ πολιτικὰ ταῖς πόλεσι πρόσεστιν ἀπάσαις καὶ
 ἀναγκαῖα ἁμαρτήματα, ταῦθ' ὡς εἰς ἐλάχιστα συστειλῆαι,
 καὶ τοῦναντίον εἰς ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν καὶ τοῦ τὰ δέοντα
 ποιεῖν ὁρμὴν προτρέψαι. Καὶ ταῦτά μοι πάντα πεποίηται,
 καὶ οὐδεὶς μήποθ' εὗρη τὸ κατ' ἐμὲ οὐδὲν ἐλλειφθέν. 247.
 Εἰ τοίνυν τις ἔροίτο ὄντινοῦν τίσι τὰ πλεῖστα Φίλιππος ὦν
 κατέπραξε διωκῆσατο, πάντες ἂν εἴποιεν τῷ στρατοπέδῳ
 καὶ τῷ διδόναι καὶ διαφθείρειν τοὺς ἐπὶ τῶν πραγμάτων.
 Οὐκοῦν τῶν μὲν δυνάμεων οὔτε κύριος οὔθ' ἡγεμῶν ἦν
 ἐγώ, ὥστε οὐδ' ὁ λόγος τῶν κατὰ ταῦτα πραχθέντων πρὸς
 ἐμέ. Καὶ μὴν τῷ διαφθαρεῖναι χρήμασιν ἢ μὴ κεκράτηκα
 Φιλίππου· ὥσπερ γὰρ ὁ ὀνούμενος νενίκηκε τὸν λαβόντα,
 εἰάν προίηται, οὕτως ὁ μὴ λαβὼν μηδὲ διαφθαρεῖς νενίκηκε
 τὸν ὀνούμενον. Ὡστε ἀήττητος ἡ πόλις τὸ κατ' ἐμέ.

248. Ἄ μὲν τοίνυν ἐγὼ παρεσχόμην εἰς τὸ δικαίως
 τοιαῦτα γράφειν τουτονὶ περὶ ἐμοῦ, πρὸς πολλοῖς ἑτέροις

τος ἡμην κύριος : Ἐφοῦ βεβαίως οὔτε τὴν θέλησιν κανενὸς ἐξουσίαζα, οὔτε τὴν τύχην τῶν εἰς τὴν μάχην (τῆς Χαιρωνείας) παραταχθέντων, οὔτε εἶχα ἐγὼ τὴν διοίκησιν τοῦ στρατοῦ (κατὰ τὴν μάχην ταύτην) διὰ τὴν ὁποίαν καὶ μοῦ ζητεῖς εὐθύνας. Τόσον ἄδικος εἶσαι. 246. Ἄλλὰ πρέπει νὰ ζητῆτε εὐθύνας μόνον διὰ πράγματα ποῦ εἶναι ὑπεύθυνος ὁ ρήτωρ, διὸ αὐτὰ νὰ ζητῆτε κάθε εἶδους λογοδοσίαν. Καὶ διὸ ὅσα εἶμαι ὑπόλογος δὲν παραιτοῦμαι, εἶμαι πρόθυμος νὰ δώσω λόγον. Ποῖα ὅμως εἶναι αὐτά ; (Αὐτὰ εἶναι) νὰ βλέπη ὁ ρήτωρ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκονται τὰ δημόσια πράγματα, νὰ προαισθάνεται τὴν ἐξέλιξιν τῶν καὶ νὰ τὴν προλέγη εἰς τοὺς ἄλλους. Αὐτὸ ἔχω πράξει καὶ ἐγὼ. Καὶ ἀκόμη (καθῆκον τοῦ ρήτορος εἶναι) τὰς ἀναβλητικότητας ποῦ παρουσιάζονται, παντοῦ (ὡς πρὸς τὴν λήψιν ἀποφάσεων), τὴν ἀδράνειαν, τὴν ἔλλειψιν ὀρθῆς ἐκτιμήσεως καὶ πείρας τῶν πραγμάτων, τὰς (κομματικὰς) ἔριδας, ὅλα αὐτὰ ποῦ εἶναι συνηθισμένα καὶ ἀναπόφευκτα σφάλματα καὶ συμβαίνουν εἰς ὅλα τὰ κράτη, ὅλα αὐτὰ (ὀφείλει ὁ ρήτωρ) νὰ τὰ περιορίσῃ εἰς τὸ ἐλάχιστον καὶ ἀντιθέτως νὰ παρακινῆ (τοὺς πολίτας) εἰς ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν (ἀναμεταξύ των) καὶ εἰς τὸ νὰ προθυμοποιούνται νὰ κάμουν τὸ καθῆκον τους. Καὶ ὅσον ἀφορᾷ μὲν ταῦτα ὅλα ἔχουν γίνῃ ἐκ μέρους μου καὶ κανεὶς ποτε δὲν θὰ εἴρῃ πῶς παρέλειψα τίποτα ἀπὸ αὐτά. 247. Ἐὰν λοιπὸν ἤθελεν ἐρωτήσῃ κανεὶς ὁποιοῦνδήποτε διὰ νὰ μάθῃ μὲ ποῖα μέσα κατώρθωσε ὁ Φίλιππος τὰ περισσότερα ἐκ τῶν κατορθωμάτων του, ἀπὸ ὅλους θὰ ἔπαιρνε τὴν ἀπάντησιν πῶς τὰ κατώρθωσε διὰ τοῦ στρατοῦ του καὶ διότι ἀγόραζε καὶ διέφθειρε τοὺς κυβερνῶντας τὰ πράγματα τῆς πολιτείας. Λοιπὸν τὰς μὲν στρατιωτικὰς δυνάμεις οὔτε τὰς ἐξουσίαζα οὔτε ἀρχηγὸς των ἡμην ἐγὼ, ὥστε ἡ εὐθύνη τῶν ὑπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ ἀρχηγοῦ παραχθέντων νὰ βαρύνῃ ἐμέ. Εἶναι ἀλήθεια ἐπίσης πῶς εἰς τὸ ζήτημα τοῦ νὰ διαφθάρῃ μὲ χρήματα ἀπὸ τὸν Φίλιππον, ἀνεδείχθην νικητῆς, διότι καθὼς ὁ ἐπιχειρῶν νὰ ἀγοράσῃ ἄλλον νικᾷ ἐκεῖνον ποῦ πῆρε τὰ χρήματα, ἔτσι καὶ ἐκεῖνος ποῦ δὲν πῆρε χρήματα καὶ δὲν διεφθάρῃ, ἐνίκησε ἐκεῖνον ποῦ δίδει τὰ χρήματα. Ὡστε (ὅπως βλέπετε) ἡ πόλις μας ὅσον ἐξηρτάτο ἀπὸ ἐμένα ἔμεινεν ἀνίκητος. 248. Ὅσα μὲν λοιπὸν ἐγὼ ἔπραξα καὶ διὸ αὐτῶν ἔγιναν ἀφορμὴ νὰ προτείνῃ οὗτος (ὁ Κτησιφῶν) δικαίως περὶ ἐμοῦ τὰ ὅσα (ἐπαινετικά) ἔγραψεν, εἶναι αὐτὰ ποῦ ἀνέφερα καὶ πολλὰ.

ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις ἐστίν· ἃ δ' οἱ πάντες ὑμεῖς, ταῦτ' ἤδη λέξω. Μετὰ γὰρ τὴν μάχην εὐθύς ὁ δῆμος, εἰδὼς καὶ ἑορακῶς πάντα ὅσα ἐπραττον ἐγώ, ἐν αὐτοῖς τοῖς δεινοῖς καὶ φοβεροῖς ἐμβεβηκῶς, ἠνίκ' οὐδ' ἀγνωμονῆσαι τι θανμασιτὸν ἦν τοὺς πολλοὺς πρὸς ἐμέ, πρῶτον μὲν περὶ σωτηρίας τῆς πόλεως τὰς ἐμὰς γνώμας ἐχειροτόνει, πάνθ' ὅσα τῆς φυλακῆς ἕνεκα ἐπράττετο, ἢ διάταξις τῶν φυλάκων, αἰτάφοροι, τὰ εἰς τὰ τείχη χρήματα, διὰ τῶν ἐμῶν ψηφισμάτων ἐγίνετο· ἐπειθ' αἰρούμενος σιτώνην ἐκ πάντων ἐμὲ ἐχειροτόνησεν ὁ δῆμος. 249. Καὶ μετὰ ταῦτα συστάντων οἷς ἦν ἐπιμελὲς κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, καὶ γραφάς, εὐθύνας, εἰσαγγελίας, πάντα ταῦτ' ἐπαγόντων μοι, οὐ δι' ἑαυτῶν τό γε πρῶτον, ἀλλὰ δι' ὧν μάλισθ' ὑπελάμβανον ἀγνοήσεσθαι (ἴστε γὰρ δήπου καὶ μέμνησθε ὅτι τοὺς πρώτους χρόνους κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην ἐκρινόμην ἐγώ, καὶ οὐτ' ἀπόνοια Σωικλέους οὔτε συκοφαντία Φιλοκράτους οὔτε Διώνδου καὶ Μελάντου μανία οὐτ' ἄλλ' οὐδὲν ἀπείρατον ἦν τούτοις κατ' ἐμοῦ), ἐν τοίνυν τούτοις πᾶσι μάλιστα μὲν διὰ τοὺς θεοὺς, δεύτερον δὲ δι' ὑμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους Ἀθηναίους ἐσωζόμην. Δικαίως· τοῦτο γὰρ καὶ ἀληθὲς ἐστὶ καὶ ὑπὲρ τῶν ὁμωμοκότων καὶ γνότων τὰ εὖορκα δικαστῶν. 250. Οὐκοῦν ἐν μὲν οἷς εἰσηγγελλόμην, ὅτ' ἀπεψηφίζεσθέ μου καὶ τὸ μέρος τῶν ψήφων τοῖς διώκουσιν οὐ μετεδίδοτε, τότε ἐψηφίζεσθε τὰ ἄριστα με πρᾶττειν· ἐν οἷς δὲ τὰς γρα-

1. *Οχι εἰς τὰ σύνορα ἀλλὰ εἰς τὰ φρούρια (τείχη). *Ἄλλοι ὁμῶς ἐρμηνεύουν ὅτι ἡ ἐγκατάστασις φρουρῶν ἐγίνετο εἰς τὰ σύνορα.

2. Νομίζω ὅτι αὕτη εἶναι ἡ ὀρθὴ ἐρμηνεία τοῦ μέρους αὐτοῦ καὶ ὄχι «ἡ καταβολὴ χρημάτων διὰ τὴν ἐπισκευὴν τῶν τειχῶν» ὡς μεταφράζουν ἄλλοι.

3. Οἱ σιτώναι ἦσαν αἰρετὴ ἀρχή. *Ἐξελέγοντο δὲ μόνον ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης καὶ ἐπεφορτίζοντο νὰ προμηθευθοῦν σιτάρι διὰ νὰ προλάβουν προβλεπομένην ὑπερτίμησιν τῶν σιτηρῶν ἢ νὰ προλάβουν ἐνδεχομένην σιτοδείαν.

4. Μετὰ τὴν σύναψιν εἰρήνης μεταξὺ Φιλίππου καὶ Ἀθηναίων. Ἡ συνθήκη αὕτη ἐγένετο μετὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας τῆ πρωτοβουλία τῶν μακεδονιζόντων. Ὁ Φίλιππος δὲ διὰ νὰ κολακεύσῃ τοὺς Ἀθηναίους τοὺς ἔδωκε τὸν Ὄρωπόν.

ἄλλα τέτοια καὶ παρόμοια. "Ὅσα δὲ ὅλοι ἐσεῖς ἐγίνατε ἀφορμὴ (γὰρ προτείγη ὁ Κτησιφῶν τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ ψήφισμα) αὐτὰ τῶρα θὰ ἐκθέσω. Λοιπὸν, εὐθύς μετὰ τὴν μάχην (τῆς Χαιρωνείας) ὁ λαὸς γνωρίζων καὶ βλέπων ὅλα ὅσα ἐγὼ ἔπραττον (τότε ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος), εἰς αὐτὴν τὴν φοβερὰν καὶ δεινὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε περιέλθει ἡ πόλις, ὁπότε δὲν θὰ ἦτο καθόλου ἀπορίας ἄξιον νὰ διετίθετο τὸ πλῆθος κατὰ τι δυσμενῶς ἐναντίον μου, πρῶτον μὲν ἀναφορικῶς μὲ τὰ συζητούμενα ζητήματα τὰ σχετιζόμενα μὲ τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως ἐνέκρινεν (ὁ λαὸς) τὰς γνώμας τὰς ἰδικὰς μου καὶ ὅλα ὅσα ἐνηργοῦντο διὰ τὴν ἀμυγαν τῆς πόλεως, δηλαδή ἡ ἐγκατάστασις φρουρῶν, ¹ τὸ ἀνοιγμα χαντακιῶν (γύρω εἰς τὰ τείχη) καὶ ἡ συγκέντρωσις εἰς αὐτὰ τῶν ἀναγκαιούτων διὰ τὴν ἀμυγαν, ² (ὅλα αὐτὰ) ἐγίνοντο κατόπιν τῶν διὰ τῶν ἰδικῶν μου ψηφισμάτων γενομένων ὑποδείξεων. Ἐπειτα (παρουσιασθείσης ἀνάγκης) νὰ ὑποδείξη ἡ πόλις σι τ ὠ ν η ν, ³ ἐμένα ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων πολιτῶν ἐξέλεξεν ὁ λαός. 249. Καὶ ὕστερα ἀπὸ τὰ γεγονότα αὐτὰ* ὅτε συνηνώθησαν ἐναντίον μου ὅλοι ὅσοι ἐκοίταζαν πῶς νὰ μὲ βλάψουν καὶ ἐκίνησαν ἐναντίον μου δίκας διὰ παράνομα ψηφίσματα. ἀπήτουν νὰ λογοδοτήσω διὰ τὴν διαχείρισιν δημοσίων χρημάτων καὶ μὲ κατήγγειλαν διὰ ἀδικήματα κατὰ τοῦ δημοσίου. Καὶ ὅμως τὴν κατ' ἐμοῦ ἐπίθεσιν των ταύτην κατ' ἀρχὰς δὲν τὴν ἔκαμνον αὐτοπροσώπως (οἱ μακεδονίζοντες) ἀλλὰ μέσον ἄλλων προσώπων, νομίζοντες πῶς δὲν θὰ ἐγίνοντο ἀντιληπτοὶ—διότι γνωρίζετε βεβαίως καὶ ἐνθυμείσθε ὅτι κατὰ τὴν ἀμέσως (μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην) περίοδον σχεδὸν κάθε ἡμέραν ἐδικαζόμεν καὶ οἱ κύριοι οὗτοι (οἱ μακεδονίζοντες) δὲν ἀφῆκαν τίποτε πού νὰ μὴ τὸ μεταχειρισθοῦν ἐναντίον μου, οὔτε τὴν τρέλλαν τοῦ Σωσικλέους, οὔτε τὴν συκοφαντίαν τοῦ Φιλοκράτους, οὔτε τοῦ Διώνδα καὶ Μελάντου τὴν παλαδομάραν.— Παρ' ὅλα ταῦτα ὅμως ἀπὸ ὅλας αὐτὰς τὰς κατηγορίας ἐγλύττωσα πρὸ πάντων μὲν ἕνεκα τῆς πρὸς ἐμὲ ἀγάπης τῶν θεῶν, κατὰ δεύτερον λόγον δέ, χάρις εἰς τοὺς δικαστὰς καὶ τοὺς λοιποὺς Ἀθηναίους. 250. Δικαίως δὲ ἠθωώθηγ· διότι ἡ ἀθωώσις μου καὶ σύμφωνος εἶναι μὲ τὴν πρὸς ἐμὲ εὐνοίαν τῶν θεῶν καὶ τιμᾶ τοὺς ἐκδώσαντας τὰς (ἀθωωτικὰς ὑπὲρ ἐμοῦ) ἀποφάσεις δικαστὰς ἐφ' ὅσον ὠρκίσθησαν νὰ τηρήσουν τοὺς νόμους καὶ νὰ λάθουν ἀποφάσεις κατὰ συνείδησιν καὶ συμφώνως πρὸς τὸ δίκαιον. Λοιπὸν τὸν καιρὸν πού σεῖς ἀπεδοκιμάσατε τὰς δι' ἀδική-

φὰς ἀπέφευγον, ἔννομα καὶ γράφειν καὶ λέγειν ἀπεδεικνύ-
 μην· ἐν-οἷς δὲ τὰς εὐθύνας ἐπεσημαίνεσθε, δικαίως καὶ ἀδω-
 ροδοκήτως πάντα πέπραχθαί μοι προσωμολογεῖτε. Τούτων
 οὖν οὕτως ἔχόντων τί προσῆκεν ἢ τί δίκαιον ἦν τοῖς ὑπ'
 ἔμοῦ πεπραγμένοις θέσθαι τὸν Κτησιφῶντα ὄνομα, οὐχ ὃ
 τὸν δῆμον ἑώρα τιθέμενον, οὐχ ὃ τοὺς ὁμωμοκίας δικα-
 στάς, οὐχ ὃ τὴν ἀλήθειαν παρὰ πᾶσι βεβαιούσαν ;

251. Ναί, φησὶν, ἀλλὰ τὸ τοῦ Κεφάλου καλόν, τὸ μη-
 δεμίαν γραφὴν φυγεῖν. Καὶ νῆ Δί' εὐδαιμόν γε. Ἄλλὰ τί
 311 μᾶλλον ὃ πολλάκις μὲν φυγῶν, μηδεπώποτε δ' ἐξελεγχθεῖς
 ἀδικῶν ἐν ἐγκλήματι γίγνοιτ' ἂν διὰ τοῦτο δικαίως ; Καίτοι
 πρὸς γε τοῦτον, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ τοῦ Κεφάλου κα-
 λὸν εἶπεῖν ἔστι μοι. Οὐδεμίαν γὰρ πώποτ' ἐγράφατό με
 οὐδ' ἐδίωξε γραφὴν, ὥστε ὑπὸ σοῦ γε ὠμολόγημαι μηδὲν
 εἶναι τοῦ Κεφάλου χείρων πολίτης.

252. Πανταχόθεν μὲν τοίνυν ἂν τις ἴδοι τὴν ἀγνωμο-
 σύνην αὐτοῦ καὶ τὴν βασκανίαν, οὐχ ἤκιστα δ' ἀφ' ὧν περὶ
 τῆς τύχης διελέχθη. Ἐγὼ δ' ὅλωσ μὲν, ὅστις ἄνθρωπος ὢν
 ἀνθρώπων τύχην προφέρει, ἀνόητον ἡγοῦμαι· ἦν γὰρ ὃ

1. Ὁ Αἰσχίνης εἰς τὸν λόγον του ἀνέφερε τὸν παλαιὸν πολιτι-
 κὸν ἀρχηγὸν Κέφαλον ὃ ὁποῖος οὐδέποτε κατηγορήθη διὰ πα-
 ρανομίας ἂν καὶ εἰσηγήθη πολλά καὶ ἔγραψε πολλὰ ψηφίσματα.

2. Ὁ Αἰσχίνης κατηγορεῖ τὸν Δημοσθένη πὼς δὲν εἶχε τύχην
 καὶ γι' αὐτὸ κατέστρεψε τὴν πόλιν !

ματα κατὰ τοῦ κράτους κατ' ἐμοῦ κατηγορίας (τῶν ἀντιπάλων μου) καὶ δὲν ἐδίδατε εἰς τοὺς μηνυτάς μου τὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν ψήφων (διὰ γὰρ στηριχθῆ ἢ κατηγοριῶν), τότε, μὲ τὴν ψηφοφορίαν σας αὐτὴν ἐπιβεβαιώνατε ὅτι ἔκαμνα ἐγὼ (πολιτευθεὶς ὡς ἐπολιτεύθην) τὰ ἄριστα (διὰ τὴν πόλιν)· τὸν καιρὸν πάλιν πρὸς αἱ ἐναντίον μου κατηγορίαι διὰ τὰ παράνομα ψηφίσματα ἀπερρίπτοντο τότε ἀπεδεικνύατε ὅτι νομίμως πάντοτε ἐνήργουν, διότι σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους εἰσηγούμενη ψηφίσματα καὶ ὠμίλου δημοσία (ὡς ρήτωρ διὰ τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως). Τέλος δὲ ὅταν ἐνεκρίνατε τὴν λογοδοσίαν μου διὰ τὴν διαχείρισιν ὑπ' ἐμοῦ δημοσίων χρημάτων, παρεδέχθητε συγχρόνως, ὅτι ἐνήργησα εἰς ὅλα νομίμως καὶ χωρὶς γὰρ δωροδοκηθῶ. Ἐφοῦ λοιπὸν ταῦτα ἔχουν οὕτως (ὅπως τὰ ἐξέθεσα) ποίαν ὀνομασίαν ἦτο ὀρθὸν καὶ δίκαιον γὰρ δώσῃ ὁ Κτήσιφων εἰς τὰ ὑπ' ἐμοῦ (ὑπὲρ τῆς πόλεως) πεπραγμένα; Δὲν ἔπρεπε γὰρ δώσῃ τὴν ὀνομασίαν πρὸς ἔβλεπε γὰρ δίδῃ εἰς τὰ ἔργα μου ὁ λαός; Δὲν ἔπρεπε γὰρ δώσῃ τὴν ὀνομασίαν πρὸς ἔβλεπε γὰρ δίδουν οἱ ὀρκισθέντες γὰρ δικάσουν σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους δικασταί; Δὲν ἔπρεπε γὰρ δώσῃ τὴν ὀνομασίαν πρὸς ἔβλεπε γὰρ ἐπιβεβαιώνη πρὸς ὅλους (κατόπιν τοῦ ἐλέγχου τῆς διαχειρίσεώς μου) ἢ ἀλήθεια;

251. Εἶμαι σύμφωνος, θὰ μοῦ εἴπῃ ὁ Αἰσχίνης, ἀλλὰ τὸ γὰρ μὴ κατηγορηθῆ ποτὲ κανεὶς, ὅπως ὁ Κέφαλος, τὸ πλεονέκτημα αὐτὸ εἶναι ὠραῖον. Καὶ μὰ τὸν Δία (λέγω ἐγὼ) τοῦτο εἶναι βεβαίως εὐδαιμονία. Ἀλλὰ κατὰ τί δύναται δικάως γὰρ χαρακτηρισθῆ κανεὶς, διὰ τοῦτο κατώτερος, ἔφοῦ ἂν καὶ πολλάκις κατηγορήθῃ οὐδεμίαν ὅμως φορὰν ἀπεδείχθη ἔνοχος; Μολαταῦτα καὶ πρὸς αὐτὸν (τὸν Αἰσχίνην) τοῦλάχιστον, ἢμπορῶ, κύριοι δικασταί, γὰρ εἶπω ὅτι ὁ ὑπὲρ τοῦ Κεφάλου ἔπαινος ἀνήκεν εἰς ἐμέ, διότι οὐδέποτε μέχρι σήμερον ὁ κύριος αὐτὸς (ὁ Αἰσχίνης) δὲν μὲ ἐμήγυσεν, οὔτε μὲ κατηγορήσῃ διὰ παρανομίαν τινά. Κατὰ τὴν ὁμολογίαν σου τοῦλάχιστον (κύριε Αἰσχίνη) καθόλου δὲν εἶμαι κατώτερος πολίτης ἀπὸ τὸν Κέφαλον.

252. Ἀπὸ παντοῦ λοιπὸν μπορεῖ κανεὶς γὰρ εἶδῃ τὴν κακόβουλον διάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ καὶ τὸν φθόνον του, προπάντων, δὲ ἀπὸ ἐκεῖνα πρὸς εἶπε, διὰ τὸ ριζικόν μου. Ἐγὼ ὅμως θεωρῶ πέρα γὰρ πέρα ἄμυαλον ἐκεῖνον πρὸς ἂν καὶ εἶναι κι' αὐτὸς ἄνθρωπος περιπαίζει τὸν ἄλλον διὰ τὴν τύχην του· διότι καὶ αὐτὸς πρὸς θεωρεῖ τὸν

βέλτιστα πράττειν νομίζων και ἀρίστην ἔχειν οἰόμενος οὐκ οἶδεν εἰ μενεῖ τοιαύτη μέχρη τῆς ἐσπέρας, πῶς χρὴ περὶ ταύτης λέγειν ἢ πῶς δνειδίζειν ἑτέρω ; Ἐπειδὴ δ' οὗτος πρὸς πολλοῖς ἄλλοις και περὶ τούτων ὑπερηφάνως χρῆται τῷ λόγῳ, σκέψασθ', ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, και θεωρήσατε ὄσω και ἀληθέστερον και ἀνθρωπινώτερον ἐγὼ περὶ τῆς τύχης τούτου διαλεχθῆσομαι. 253. Ἐγὼ τὴν μὲν τῆς πόλεως τύχην ἀγαθὴν ἡγοῦμαι, και ταῦθ' ὄρω και τὸν Δία τὸν Δωδωναῖον ἡμῖν μαντευόμενον, τὴν μέντοι τῶν πάντων ἀνθρώπων, ἢ νῦν ἐπέχει, χαλεπὴν και δεινὴν· τίς γὰρ Ἑλλήνων ἢ τίς βαρβάρων οὐ πολλῶν κακῶν ἐν τῷ παρόντι πεπειράται ; 254. Τὸ μὲν τοίνυν προελέσθαι τὰ κάλλιστα και τὸ τῶν οἰηθέντων Ἑλλήνων, εἰ πρόοιντο ἡμᾶς, ἐν εὐδαιμονία διάξειν, τούτων αὐτῶν ἄμεινον πράττειν τῆς ἀγαθῆς τύχης τῆς πόλεως εἶναι τίθημι· τὸ δὲ προσκροῦσαι και μὴ πάνθ' ὡς ἐβουλόμεθ' ἡμῖν συμβῆναι τῆς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τύχης τὸ ἐπιβάλλον ἐφ' ἡμᾶς μέρος μετεκληφέναι νομίζω τὴν πόλιν. 255. Τὴν δ' ἰδίαν τύχην τὴν ἐμὴν και τὴν ἐνὸς ἡμῶν ἐκάστου ἐν τοῖς ἰδίοις ἐξετάζειν δίκαιον εἶναι νομίζω. Ἐγὼ μὲν οὖν οὕτως περὶ τῆς τύχης ἀξιῶ, ὄρθῶς και δικάως, ὡς ἐμαυτῷ δοκῶ, νομίζω δὲ και ὑμῖν· ὁ δὲ τὴν

1. Ὁ Δημοσθένης δὲν ἐπικαλεῖται ἐδῶ τοὺς θεοὺς τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν και μάλιστα τὸν Ἀπόλλωνα, διότι τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν τὸ κατηγόρησε ὡς φιλιππίζον. Πράγματι δὲ αἱ Ἱέρειαι τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν εἶχον δωροδοκηθῆ ἀπὸ τὸν Φίλιππον και κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ 350 και ἐντεῦθεν περίοδον εἶχον γίνεαι ὄργανα τῆς μακεδονιζούσης πολιτικῆς, ὄπως και εἰς τὰς παραμονὰς τῶν Περσικῶν πολέμων ἐξυπηρέτουσαν τὴν πολιτικὴν τῶν Περσῶν μὲ τὰς «προφητείας» και τοὺς χρησμούς των. Συνεπῶς ὁ Δημοσθένης ἐπικαλεῖται προφητεῖαν τοῦ Διὸς τοῦ Δωδωναίου—τὸ Μαντεῖον δὲ τῆς Δωδώνης (Ἡλείρου) ἐθεωρεῖτο πανάρχαιον και ἔτσι δεικνύει φανεράν τὴν ἀντιπάθειάν του πρὸς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν. Διατί ὁμοίως οὗτος ἐπικαλεῖται εἰς τὸν ἴδιον λόγον του (βλ. § 141) τὸν Ἀπόλλωνα ; Πρόκειται περὶ ἀνακολουθίας ; Ὁχι. Ὁ Δημοσθένης προηγουμένως (§ 141) ἐπεκαλέσθη και τὸν Ἀπόλλωνα, ἀλλὰ ἔκαμε τὴν διαστολήν ὅτι ὁ Πύθιος Ἀπόλλων εἶναι θεὸς πατρικὸς και ἐντόπιος. Εἰς τὴν ἐπίκλησίν του δηλαδὴ ταύτην κάμνει μίαν διάκρισιν. Τιμᾶ και σέβεται τὸν «πύθιον» Ἀπόλλωνα, ἀλλ' ὄχι και τὸ μαν-

ἑαυτὸν του εὐτυχῆ καὶ ὁ νομίζων πῶς ἔχει λαμπρὰν τύχην δὲν γνωρίζει ἂν θὰ εἶναι εὐτυχῆς ὡς τὸ βράδυ τῆς ἰδίας ἡμέρας. Πῶς μπορεῖ λοιπὸν νὰ καυχᾶται κανεὶς διὰ τὴν τύχην του (ἐφόσον δὲν εἶναι βέβαιος δι' αὐτήν), καὶ πῶς μπορεῖ νὰ περιπαίζη τὸν ἄλλον διὰ τὴν (κακὴν) τύχην του ; Ἐποὶ δὲ οὗτος μαζί με τόσα πολλὰ ἄλλα καὶ διὰ τὸ ριζικόν μου με πολλὴν ἀλαζονείαν ὠμίλησε, σκεφθῆτε, κύριοι δικασταί, καὶ παρατηρήσατε πόσο καὶ πιὸ ἀληθινὰ καὶ πιὸ ἀνθρωπινὰ ἀπ' αὐτὸν θὰ ὁμιλήσω ἐγὼ γιὰ τὸ ζήτημα τῆς μοίρας. 253. Ἐγὼ τὴν τύχην τῆς πόλεως τὴν θεωρῶ καλὴν καὶ ὅτι εἶναι καλὴ τὸ βλέπω ἀπὸ τὴν προφητείαν ποὺ ἔκαμε γιὰ σᾶς ὁ Ζεὺς ὁ Δωδωναῖος. Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὴν τύχην ποὺ εὗρηκεν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τώρα, αὐτὴν τὴν θεωρῶ δύσκολον καὶ φοβεράν· διότι ποιὸς ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἢ ποιὸς ἐκ τῶν βαρβάρων δὲν περνᾷ εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις πολλὰς δυστυχίας ; 254. Τὸ νὰ προτιμήσῃ λοιπὸν ἢ πόλις τὰ κάλλιστα, καὶ, ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἑλληνας ποὺ ἐνόμισαν πῶς ἂν μᾶς ἐπρόδιδον θὰ εὐτυχοῦσαν, νὰ εὐτυχήσῃ αὐτὴ περισσότερον, αὐτὸ τὸ θεωρῶ ἔργον τῆς καλῆς τύχης ποὺ προστατεύει τὴν πόλιν. Τὸ ὅτι δὲ ἡ πόλις μας εὗρηκε πολλὰ ἐμπόδια εἰς τὰς ἐπιδιώξεις της καὶ δὲν συνέβησαν εἰς ἡμᾶς ὅλα ὅσα ἐπιθυμούσαμεν, νομίζω ἀναφορικῶς μετὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ὅτι μετέσχε τῆς κακῆς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τύχης, κατὰ τὸ μερίδιον ποὺ μᾶς ἀνῆκεν. 255. Σχετικῶς δὲ μετὰ τὴν ἰδικὴν μου τύχην καὶ τὴν τύχην τοῦ καθενὸς ἀπὸ σᾶς χωριστά, νομίζω ὅτι εἶναι δίκαιον νὰ ἐξετάζῃ κανεὶς ταύτην ὡς ἀτομικὴν ὑπόθεσιν (καὶ ὄχι ὡς ἔχουσιν σχέσιν μετὰ τὰ κοινά). Ἐγὼ μὲν λοιπὸν ἔτσι νομίζω πῶς πρέπει νὰ ἐρευνηθῆται τὸ ζήτημα τῆς τύχης κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, διότι μόνον ἡ τοιαύτη ἐξέτασις εἶναι ὀρθὴ καὶ δίκαια, κατὰ τὴν γνώμην μου τοῦλάχιστον, πιστεύω δὲ πῶς καὶ σεῖς συμφωνεῖτε μετὰ τὴν ἀποψίν μου αὐτήν. Ὁ

τεῖον τῶν Δελφῶν καὶ τοὺς ἱερεῖς του. Συνεπῶς δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις ἢ ἀνακολουθία εἰς τὰ λεγόμενά του.

2. Ὁ Δημοσθένης τὰ μετὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας συμβάντα καθὼς καὶ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν καὶ τὰ ἐπακολουθήσαντα ἐν Ἑλλάδι γεγονότα (ἑσωτερικὰ καὶ ἑξωτερικὰ), θεωρεῖ ὡς συμφορὰς τόσον τῶν Ἑλλήνων ὅσον καὶ τῶν βαρβάρων (Ἀσιατῶν). Ἐκ τῶν λεγομένων του φαίνεται ὅτι τὸ κόμμα του δὲν ἀνεγνώριζε τὴν μακεδονικὴν ἐκστρατείαν ὡς ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν.

3. Ἐννοεῖ τὰς ἐν Πελοποννήσῳ πόλεις ποὺ ἠρνήθησαν νὰ βοηθήσουν τοὺς Ἀθηναίους καὶ Θηβαίους καὶ νὰ ἐκστρατεύσουν κατὰ τοῦ Φιλίππου εἰς τὰς παραμονὰς τῆς μάχης τῆς Χαιρωνείας.

ἰδίαν τύχην τὴν ἐμὴν τῆς κοινῆς τῆς πόλεως κυριωτέραν εἶναι φησι, τὴν μικρὰν καὶ φαύλην τῆς ἀγαθῆς καὶ μεγάλης. Καὶ πῶς ἐνι τοῦτο γενέσθαι ;

256. Καὶ μὴν εἴ γε τὴν ἐμὴν τύχην πάντως ἐξετάζειν, Αἰσχίνη, προαιρεῖ, πρὸς τὴν σεαυτοῦ σκόπει, κἂν εὖρης τὴν ἐμὴν βελτίω τῆς σῆς, παῦσαι λοιδορούμενος αὐτῆ. Σκόπει τοίνυν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. Καί μου πρὸς Διὸς μηδεμίαν ψυχρότητα καταγνῶ μηδεῖς. Ἐγὼ γὰρ οὔτ' εἴ τις πενίαν προπηλακίζει, νοῦν ἔχειν ἠγοῦμαι, οὔτ' εἴ τις ἐν ἀφρόνοῖς τραφεῖς ἐπὶ τούτῳ σεμνύνεται· ἀλλ' ὑπὸ τῆς τουτουῖ τοῦ χαλεποῦ βλασφημίας καὶ συκοφαντίας εἰς τοιοῦτους λόγους ἐμπίπτειν ἀναγκάζομαι, οἷς ἐκ τῶν ἐνόντων ὡς ἂν δύνωμαι μετριώτατα χρήσομαι.

257. Ἐμοὶ μὲν τοίνυν ὑπῆρξεν, Αἰσχίνη, παιδὶ μὲν ὄντι φοιτᾶν εἰς τὰ προσήκοντα διδασκαλεῖα, καὶ ἔχειν ὅσα χρῆ τὸν μηδὲν αἰσχροὺν ποιήσοντα δι' ἔνδειαν, ἐξελθόντι δὲ ἐκ παίδων ἀκόλουθα τούτοις πράττειν, χορηγεῖν, τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, μηδεμιᾶς φιλοτιμίας μήτε ἰδίας μήτε δημοσίας ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ καὶ τῇ πόλει καὶ τοῖς φίλοις χρήσιμον εἶναι, ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὰ κοινὰ προσελθεῖν ἔδοξέ μοι, τοῖς
 313 αὐτὰ πολιτεύματα ἐλέσθαι ὥστε καὶ ὑπὸ τῆς πατρίδος καὶ ὑπ' ἄλλων Ἑλλήνων πολλῶν πολλάκις ἐστεφανῶσθαι, καὶ μηδὲ τοὺς ἐχθροὺς ὑμᾶς, ὡς οὐ καλὰ γ' ἦν ἃ προειλόμην, ἐπιχειρεῖν λέγειν. 258. Ἐγὼ μὲν δὴ τοιαύτη συμβεβίωκα τύχη, καὶ πόλλ' ἂν ἔχων ἕτεροῦ εἰπεῖν περὶ αὐτῆς παραλείπω, φυ-

(κύριος) Αισχίνης ὁμῶς ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ ἰδικόν μου ριζικόν ἔχει μεγαλυτέραν ἐπίδρασιν (ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῶν δημοσίων πραγμάτων) παρ' ὅ,τι ἔχει ἢ κοινῇ τῆς πόλεως τύχη. (Ἰσχυρίζεται μ' ἄλλα λόγια) πῶς ἢ μικρὰ καὶ ἀσήμαντος (ἰδική μου τύχη) ὑπερισχύει τῆς ἀγαθῆς καὶ μεγάλης τύχης τῆς πόλεως. Μὰ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ συμβαίῃ ἓνα τέτοιο πρᾶγμα;

256. Καὶ ὁμῶς ἐὰν ὁπωσδήποτε προτίθῃσαι νὰ ἐξετάσῃς, κύριε Αἰσχίνη, τὴν ἰδικήν μου τύχην, τότε πρέπει νὰ τὴν ἐξετάσῃς συγκριτικῶς μὲ τὴν ἰδικήν σου, καὶ ἂν εὕρῃς (κατὰ τὴν σύγκρισιν ταύτην) τὸ ἰδικόν μου ριζικόν καλύτερον ἀπὸ τὸ ἰδικόν σου, τότε ἄς παύσουν αἱ ὕβρεις σου κατ' αὐτῆς. Λοιπὸν ἐξέτασέ τὴν ἀπὸ τὴν ἀρχήν. Ἐὰν πρὸς θεοῦ κανεῖς ἄς μὴ μὲ κατακρίνῃ πῶς λέγω πράγματα ἀσήμαντα (ποῦ δὲν σὰς ἐνδιαφέρουν). Διότι ἐγὼ δὲν θεωρῶ σοβαρὸν καὶ μυαλωμένον ἄνθρωπον ἐκείνον ποῦ περιφρονεῖ τοὺς πτωχοὺς, οὔτε ἐκείνον ποῦ καυχᾶται διότι ἀνετράφη μέσα εἰς τὰ πλούτη. Ἐὰν λοιπὸν περιαυτολογῶ ἀναγκάζομαι ἀπὸ τὰς ὕβρεις καὶ τὰς συκοφαντίας αὐτοῦ ἐδῶ τοῦ ἀνοικονομήτου κυρίου, νὰ ὁμιλῶ ἔτσι. Ἐὰν καὶ πάλιν ἀπὸ τὰ ὅσα ἔχω νὰ πῶ περὶ τοῦ ἑαυτοῦ μου θὰ κάμω πολὺ μικρὰν χρῆσιν τούτων.

257. Ἐγὼ λοιπὸν Αἰσχίνη, εἶχα τὴν καλὴν τύχην ἀπὸ παιδὶ νὰ φοιτῶ εἰς τὰ σχολεῖα ποῦ ἀρμόζουσι εἰς τὰ παιδιὰ ἐλευθέρων καὶ νὰ ἔχω τόσα ὅσα χρειάζονται διὰ νὰ μὴ ἀναγκασθῆ κανεῖς λόγῳ ἀνεχειρίας νὰ κάμῃ ἔργον ἀνάρμοστον. Ὅταν δὲ ἐνηλικιώθην ἔκαμνα ἔργα σύμφωνα μὲ τὴν οἰκονομικήν μου κατάστασιν, δηλαδὴ ἔγινα χορηγός, τριήραρχος, συνεισέφερον χρήματα εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῆς πόλεως καὶ δὲν ἔμεινα χωρὶς νὰ λάβω μέρος ἀπὸ καμμίαν εἴτε ἰδιωτικὴν εἴτε δημοσίαν ἄμιλλαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ κράτος καὶ εἰς τοὺς φίλους ἐφάνην πάντοτε χρήσιμος. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ ποῦ πῆρα τὴν ἀπόφασιν νὰ ἀνακατευθῶ εἰς τὰ κοινά, ἀπὸ τότε ἐπροτίμησα νὰ πολιτεύωμαι κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὥστε (διὰ τὰς πράξεις μου αὐτάς) πολλάκις ἐτιμήθην διὰ στεφάνου καὶ ἀπὸ τὴν πατρίδα μου καὶ ἀπὸ πολλοὺς ἐκ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, καὶ οὔτε ἀπὸ σὰς ὅσοι μὲ ἐχθρεύονται δὲν ἐπεχείρησαν νὰ εἰποῦν πῶς δὲν ἦσαν ὠραῖα τὰ ὅσα ἔπραξα. Ἐγὼ λοιπὸν μὲ τέτοιον ριζικόν ἔχω μεγαλώσει καὶ ζήσει. 258. Ἄν καὶ ἔχω δὲ νὰ εἶπω καὶ πολλὰ ἄλλα σχετικά μὲ τὸ ριζικόν μου, ἐν τούτοις τὰ